

Syyhy

Syyhy on kutiseva ihottuma, jonka aiheuttaa syyhypunkki. Iholla on usein näppylöitä, vesirakkuloita ja raapimajälkiä. Syyhy aiheuttaa kutinaa etenkin öisin ja tyypillisesti käsissä, kainaloissa ja genitaalialueella.

Tartunta

Syyhy tarttuu kosketustartuntana iholta, vaatteiden ja vuodevaatteiden välityksellä. Syyhy ei yleensä tartu helposti, vaan tarttumiseen vaaditaan toistuva tai tiivis ihokontakti. Oireet alkavat 3–6 viikkoa tartunnan jälkeen. Uusintatartunnassa oireet voivat alkaa jo muutamassa päivässä.

Mikäli henkilölle ilmaantuu syyhyyn sopivia oireita, hänen hoitonsa voidaan aloittaa ilman lääkärissä käyntiä. Terveystieteiden tutkimuskeskukseen otetaan yhteyttä, mikäli ei ole varmuutta, että onko kyseessä syyhy tai epäillään syyhyä alle 2-vuotiaalla lapsella, raskaana olevalla tai imettävällä.

Hoito

Syyhy hoidetaan ensisijaisesti apteekista saatavalla reseptivapaalla permetriini-voiteella. Joissakin tapauksissa syyhyä voidaan hoitaa myös suun kautta otettavalla reseptilääke ivermektiinilla. Samassa taloudessa asuvat (myös oireettomat) ja muut toistuvassa tai tiiviissä ihokontaktissa olleet henkilöt, tulee hoitaa yhtä aikaa. Kaikki toistavat hoidon 7–10 päivän kuluttua.

Kynnet leikataan lyhyiksi. Voidetta levitetään kuivalle, puhtaalle ja viileälle iholle. Voidetta levitetään koko vartalolle, myös kaulalle, korviin ja hiuspohjaan. Erityistä huolellisuutta on noudatettava voiteen levittämisessä sormien ja varpaiden väleihin, kynnenalusiin, ranteisiin, kainaloihin, kämmeniin, jalkapohjiin, ulkoisiin sukupuolielimiin ja pakaroihin. Voiteen levittämistä suun ja silmien ympärille on vältettävä. Jos hoidon aikana joutuu pesemään kädet, voidetta levitetään niihin uudelleen. **Voiteen annetaan vaikuttaa yön yli, vähintään 12 tuntia, jonka jälkeen se pestään pois.**

Lääkehoidon jälkeen seuraavana päivänä

- imuroidaan patjat, huonekalut ja matot
- tuuletetaan tai imuroidaan peitto ja tyynt
- vaihdetaan vuodevaatteet ja kaikki vaatteet, myös päällysvaatteet ja käsineet
 - käytetyt vaatteet ja vuodevaatteet pestään 60 asteen pesuohjelmassa tai suljetaan muovipussiin viikon ajaksi tai pakastetaan pakastimessa/ulkona vähintään -20 asteessa yhden vuorokauden ajan

Siivoukseksi riittää tavallinen viikkosiivous (huonetilojen imurointi ja pintojen sekä WC:n ovenkahvojen ja hanojen huolellinen pyyhkiminen). Siivouksessa käytetään kertakäyttökäsineitä. Siivous toistetaan toisen hoitokerran yhteydessä.

Tartunnasta ilmoitetaan ihokontaktissa olleille, lapsen hoitopaikkaan tai kouluun. Hoitopaikkaan tai kouluun voi palata, kun lääkevoiteen poispesemisestä tai tablettien ottamisesta on kulunut 24 tuntia.

Hoidon jälkeinen kutina voi jatkua 2–4 viikkoa ja sen hoitoon voi käyttää kortisonivoidetta. Jos kutina pitkittyy, on syytä ottaa yhteyttä terveydenhuoltoon.

Lisätietoa

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos, Syyhy

<https://thl.fi/aiheet/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/syyhy>

Terveyskirjasto, Syyhy (scabies)

<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00507>

Terveyskirjasto, Infektiot ja päivähoito

<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01200>